

Onder d'n Kroezeboom

Kwartaaluitgave van de Historische vereniging Old Reurle

Jaargang 34, nr. 4 (december 2018)

Van de voorzitter

Dit is de laatste uitgave van dit jaar en wij hopen dat we in de toekomst kwartaalbladen kunnen blijven uitgeven. Wij hebben als bestuur onze bezorgdheid uitgesproken over de aangeleverde kopij, niet wat betreft de kwaliteit maar over de hoeveelheid artikelen. Er zijn diverse mensen gevraagd om kopij aan te leveren, maar helaas zonder het gewenste resultaat. Rina Florijn komt daar nog op terug in deze editie van het blad.

Er heeft zich wél een vrijwilliger gemeld om op de woensdagen in de ochtend te helpen bij het archiveren. Dhr. ter Maat is een welkome aanvulling voor Rina Florijn, Jannie en Ap Schepers. Daarnaast heeft het bestuur besloten om een scanapparaat aan te schaffen voor de vele foto's die ons archief rijk is. Maar wat wij niet gaan scannen zijn alle brieven en andere documenten. Dat is echt monnikenwerk om dat digitaal goed georganiseerd te krijgen en er is op dit moment te weinig belangstelling voor. Waarschijnlijk zullen aangevraagde scans op den duur wel digitaal beschikbaar worden.

Het bestuur is ook in gesprek met iemand die ons attendeerde op de cultuurhistorische waarde van de Ruurlose algemene begraafplaats. Hij wil zich bekommeren om de graven van bekende Ruurloërs op deze begraafplaats. Dit vinden wij een prima initiatief, wordt vervolgd.

De eerste avond van het winterprogramma was goed bezet maar het onderwerp was daar ook mede aanleiding voor. De heer Godschalk uit Vorden vertelde boeiend en met de nodige humor over "De andere Staring". Naast de thema-avonden bent u natuurlijk welkom op de inloopmiddagen, elke 1e woensdag van de maand vanaf 13.30 tot 17 uur in ons archief.

Tot slot wensen u alvast prettige feestdagen en een fijne jaarwisseling.

Met vriendelijke groet,
Geert klein Bluemink, voorzitter

Rectificatie

In het vorige nummer (september 2018) staat bij het artikel Geschiedenis Nederlands Hervormde Kerk als bron "Website Old Reurle" vermeld. Dit moet zijn: Arjen van Gijssel.

Het bestuur.

Kopij

De sluitingsdatum voor kopij Onder d'n Kroezeboom is 1 februari 2018.

Ledenadministratie

De volgende leden zijn ons ontvallen:

Mw. H. Hendriksen-Camperman
Dhr. H. Bruil

Dialect ABC

uit: *Prukkedorus, Spinnekop en Toovedan*
De antwoorden vindt u op blz. 9.

1. Bij welke gelegenheid wordt in de Achterhoek de uitdrukking *Met de rapklomp gaon* gebruikt?
 - a) bij het collecteren in de kerk
 - b) bij het hulp halen (van dokter of vroedvrouw) bij een bevalling
 - c) bij het tapdansen op klompen
2. Wat bedoelt een Achterhoeker als hij van iemand zegt: "Hee höldt 't vleis good onder den pekkel?" Dan zegt hij
 - a) hij drinkt veel alcoholische drank.
 - b) hij houdt de hand op de knip.
 - c) hij weet van aanpakken.
3. Hoe loopt iemand die *Spaans* loopt?
 - a) Hij loopt met de voeten naar buiten.
 - b) Hij gaat op vrijersvoeten.
 - c) Hij loopt met knikkende knieën.

Coöperatieve Boerenleenbank, rond 1918.
De man rechts is dhr. Navis, de eerste kassier van de bank.

De 80-jarige oorlog in Ruurlo en omstreken

Dit jaar is het 450 jaar geleden dat de 80-jarige oorlog is begonnen. Een goede reden om eens te kijken wat de 80-jarige oorlog voor Ruurlo en omstreken betekende. Als je het wilt vergelijken met nu, kun je de opstand tegen de Spaanse koning Filips II in de Achterhoek best vergelijken met de gruwelijke (burger) oorlog in Syrië. In de Achterhoek (maar ook in Salland en Twente) is zeer lang en hard gevochten. Daar heeft de bevolking in de steden en op het platteland verschrikkelijk onder geleden. De plunderende en brandschattende (huur)legers van zowel de Spaanse als de Staatse (Nederlandse) kant trokken als een sprinkhanenplaaag door stad en platteland. Ook Ruurlo is daarbij niet gespaard gebleven en is samen met andere plaatsen in de Achterhoek zelfs bedreigd met totale vernietiging.

Bert Feringa

Vooraf

De 80-jarige oorlog was niet een klassieke oorlog tussen twee landen met grote veldslagen tussen legers zoals we die nu kennen. Het begon als een rommelige burgeroorlog. Een opstand tegen het centrale Spaanse gezag voor meer decentraal zelfbestuur en vrijheid van godsdienst. Een strijd met voor- en tegenstanders en overlopers naar beide kanten. De militaire gevechten gingen vooral om de bezetting en ontzetting van strategisch gelegen vestingsteden in de Achterhoek. Wie de vestingsteden beheerste, beheerste de Achterhoek. Wie Achterhoek beheerste, beheerste de oostelijke toegangspoort via Zutphen tot de belangrijkste provincies Holland en Zeeland en de zuidelijke route naar Friesland, Groningen en Drenthe.

Tijdens de 80-jarige oorlog bestond er nog geen dienstplicht. De landoorlog werd aan beide zijden voornamelijk uitgevochten door huurlegers die per veldtocht werden ingehuurd en afgedankt. De huurlegers bestonden hoofdzakelijk uit buitenlandse huursoldaten (Duitsers, Fransen, Engelsen en Schotten, Walen en Italianen). De loyaliteit van de huursoldaten lag meestal niet bij de opdrachtgever maar bij de beste of betrouwbaarste betaler. De huurlegers werden geleid door veelal adellijke krijgsheren. Van hun soldij moesten de soldaten zelf hun uitrusting betalen en ook zelf voor hun dagelijks levensonderhoud zorgen. Daarom trok aan de staart van de huurlegers vaak een sliert burgers mee. Kooplieden die handel

dreven met de soldaten, vrouwen (en kinderen) van de soldaten en prostituees. Zowel aan de Nederlandse (Staatse) kant als aan de Spaanse kant was de betaling van de soldij vaak een probleem. Indien betaling van de soldij te laat of helemaal niet plaatsvond (en dat gebeurde nogal eens) zorgden de soldaten zelf voor inkomen door plundering, beroving en brandschatting van de stedelijke of plattelandsbevolking. Dat gebeurde vaak ook als de huurlegers na een veldtocht werden opgeheven. Groepjes afgedankte soldaten bleven dan plunderend rondzwerven. In de zestiende eeuw was de discipline van de bij elkaar gescharrelde huurlegers slecht ontwikkeld.

Ruurlo was tijdens de 80-jarige oorlog een klein boerendorp zonder strategische betekenis. Ook het kasteel Ruurlo speelde geen militaire rol in de 80-jarige oorlog. Maar als je een cirkel trekt van 25 kilometer rondom Ruurlo, dan lag Ruurlo temidden van de strategisch belangrijke vestingsteden Zutphen, Lochem, Groenlo en Doetinchem. Daardoor heeft de boerenbevolking van Ruurlo zwaar geleden onder de oorlog. Niet zozeer door directe oorlogshandelingen maar door de plundering en brandschatting van de rond- of langstreckende Spaanse en Staatse huurlegers of van rooftochten van ingekwartierde garnizoenen van de omringende steden. Vaak waren dat ruiterbendes.

De eerste jaren van de opstand

In de eerste jaren van de 80-jarige oorlog was er in de Achterhoek weinig te merken van de opstand tegen het Spaanse gezag. Natuurlijk sijpelde de reformatie ook door tot Achterhoek. Ook in Ruurlo drong de vernieuwing door. Eind 1566 gaf het Hof (Margaretha van Parma, de landvoogdes), aan de landdrost van Zutphen, Johan van Mekerem, opdracht om "een ketterse Augustijner monnik, die te Ruurlo tot pastoor was aangenomen, van daar te doen vertrekken, en wanneer hij weigert, gevangen te nemen". Het overwegend rooms-katholieke Gelre was terughoudend om zich aan te sluiten bij de opstand van de Prins van Oranje. Het gewelddadig verzet (waaronder de beeldenstorm in 1566) tegen Spanje vond in het begin vooral plaats in de Zuidelijke Nederlanden en Holland en Zeeland. In 1572 veranderde dat met de inval in de Achterhoek van een Geuzenleger en een Staats huurleger van ca. 6000 man onder leiding van Graaf Willem van den Bergh (zwager van de prins van Oranje). Op dat moment waren er nog geen Spaanse troepen in de vestingsteden van de Achterhoek en moesten de plaatselijke burgermilities de Staatse vijand

tegenhouden. Als op 29 mei 1572 duidelijk wordt dat 's-Heerenberg is ingenomen door het Staatse leger, geeft de stadhouder (in Spaanse dienst) aan de schout van Lochem en de richters van Doetinchem, Doesburg, Hengelo, Zelhem, Hummelo, Steenderen en Ruurlo de opdracht "hun onderdanen bij klokkeslag te gelasten zich gewapend naar Doetinchem te begeven". De weerbare mannen van Ruurlo haastten zich onder leiding van de richter naar Doetinchem. Het heeft niet geholpen. In een soort Blitzkrieg verovert Willem van den Bergh de steden Zutphen, Doesburg, Doetinchem, Lochem, Grol en Bredevoort en diverse steden in Overijssel. In de herfst van 1572 slaat Alva hard terug met een strafexpeditie. Hij zendt zijn zoon Don Frederik de Toledo met een groot leger naar de Achterhoek. De bestuurders van Lochem en Doesburg kiezen snel weer de Spaanse kant net als het Spaansgezinde Doetinchem. Zutphen, dat zich wel verzet, wordt ingenomen en met Spaanse strengheid gestraft. De stad wordt zwaar geplunderd en in brand gestoken. Vrouwen worden verkracht en mishandeld, burgers worden naakt de IJssel in gegooid in de winterse vrieskou en 500 burgers worden gruwelijk vermoord.

Het staatse huurleger van Graaf Willem van den Bergh trekt zich terug richting Münster en valt uiteen omdat het geld op is. Kruiden van het leger (heerloze knechten) blijven hangen in het Munsterland (o.m. de Heerlijkheid Borculo en Lichtenvoorde) en organiseren van daaruit strooptochten in Gelre. In januari 1573 bericht de landdrost (in Spaanse dienst) van Zutphen aan het Hof te Arnhem "dat zich te Boeckholt (Bocholt) twee Zutphense rebellen bevinden, die dreigen Hengelo in brand te steken, en een rebel in de Heerlijkheid Borculo, die hetzelfde plan heeft t.a.v. Ruurlo". De landdrost zal zijn best doen hen in handen te krijgen. Daarnaast wordt de bevolking geplaagd door de, op kosten van de burgers, door Alva ingekwartierde Spaanse garnizoenen in de vestingsteden (Zutphen, Lochem, Doetinchem en Groenlo). Veel stedelingen vluchten naar het platteland. Hun huizen worden afgebroken en in de winter opgestookt. Maar op het platteland is het ook niet veilig. Boerderijen worden in brand gestoken, paarden en koeien worden geroofd. Voor de inwoners van Ruurlo is de oorlog nu echt begonnen

Kasteel Ruurlo

Ook voor de adel waren het moeilijke tijden. Zij riskeerden bij ontrouw aan de koning van Spanje inbeslagneming van hun bezit door het Spaanse bewind. Dat overkwam o.a. Graaf Willem van den Bergh. Aan het begin van de 80-jarige oorlog werd Kasteel Ruurlo bewoond door Jacob van Hekeren die de opstand steunde. Hij had goede banden met de zwager van Willem van Oranje, Graaf Willem van den Bergh die in 1572 de Achterhoek was binnengevallen met een Staats leger. Jakob stond bekend als een volgeling van de Prins van Oranje en werd daarom in 1574 uitgesloten van het generaal pardon voor opstandelingen ingesteld door de Spaanse Landvoogd Requesens.

Plundering op het platteland

Belangrijke personen waren profijtelijke doelwitten voor de brandschattende legers

van beide kanten. Zo is het kasteel van Vorden in 1580, bewoond door Maurits Ripperda, door Engelse huursoldaten in Staatse dienst geplunderd en in brand gestoken. Zijn vrouw, kinderen en bedienden zijn ontvoerd en pas na betaling van losgeld vrijgelaten. Kasteel Ampsen bij Lochem is in 1605 geheel verwoest door de Spaanse troepen van Spinola bij een beleg van Lochem. Kasteel Ruurlo is de dans ontsprongen. Joost van Heeckeren, die de opstand ook steunde, slaagde erin, waarschijnlijk door betaling van een aanzienlijke geldsom, Kasteel Ruurlo voor vijandelijk kwaad te behoeden. Dat noemde men "sauvegarde" (bescherming). Het kasteel is in de periode van Jakob van Hekeren versterkt met de grote toren (1572) en onder Joost van Hekeren versterkt met een kleine toren (eind 16e eeuw). Joost van Hekeren heeft persoonlijk een hoge prijs moeten betalen in de oorlog. Vijf zonen sneuvelden als militair in het Staatse leger in de strijd tegen Spanje.

Unie van Utrecht (1579)

Rond 1576 hadden Holland en Zeeland zich vrijgevochten van Spanje en werd het dagelijks leven daar weer rustiger. Uit de Staatse en Spaanse veldtochten in 1572 door de Achterhoek bleek echter het grote strategisch belang van de Achterhoek als toegangspoort naar Holland en Zeeland. Het afsluiten van die toegangspoort was voor Holland en Zeeland van levensbelang. Holland en Zeeland drongen daarom zeer sterk aan op een politieke en militaire unie tegen Spanje met de gewesten Utrecht, Gelre, Overijssel en ook de Noordelijke gewesten. De overwegend katholieke gewesten Gelre en Overijssel waren zeer afhoudend. De heer van Ruurlo, Jakob van Hekeren, werd in 1577 samen met Joachim van Lier op de landdag te Nijmegen benoemd tot gedeputeerde van het graafschap Zutphen bij de beraadslagingen over de Unie van Utrecht. In 1578 was Jakob van Hekeren ook betrokken bij de benoeming van de calvinistische Jan van Nassau (broer van Willem van Oranje) tot stadhouder van Gelre.

Jan van Nassau

Jakob werd in februari 1579 benoemd tot raad in de Hof van Gelre. Stadhouder Jan van Nassau was een groot voorstander van samenwerking met Holland en Zeeland in een Unie. Hij zette de tegenstribbelende Staten van Gelre onder grote druk bij de discussie over de Unie van Utrecht. Op 23 januari 1579 werd in Utrecht de Unie van Utrecht ondertekend door stadhouder Jan van Nassau namens Gelre, maar zonder mandaat van de Staten van Gelre. Drie van de vier Gelderse kwartieren tekenden pas later in het jaar. In mei stemde Jakob van Hekeren mede namens zijn broer Joost en anderen voor toetreding van Gelre tot de Unie van Utrecht. In januari 1580 was het graafschap Zutphen het laatste van de vier kwartieren van Gelderland dat de Unie van Utrecht ondertekende. Op 3 maart 1580 liep de Staatse stadhouder Rennenberg van Friesland, Groningen, Drenthe en Overijssel over naar de Spanjaarden. Oranje bezette daarop steden in Overijssel dat zich onder deze druk op 6 maart aansloot bij de Unie. Drenthe volgde een maand later. Met de Unie van Utrecht werd de basis gelegd voor de latere Nederlandse Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.

Boerenopstand van de wanhopigen (1580)

De voortdurende ellende op het platteland als gevolg van de plunderende legers maakte de boerenbevolking in Oost-Nederland wanhopig en opstandig. In 1580 kwamen eerst Drentse boeren in opstand tegen de Staatse troepen met stille toestemming van (Staatse) stadhouder Rennenberg van Friesland, Groningen, Drenthe en Overijssel. De Drentse boeren werden echter verslagen bij Zuidlaren. Maar de opstand sloeg over naar Overijssel. Boeren in Salland en Twente kwamen ook in opstand. Zij noemden zich "de Desperaten" en werden gesteund door de Staten van Overijssel en geleid door lokale richters. Ze verjaagden de Staatse ruiters van de Duitse graaf van Hohenlo (de latere schoonzoon van de Prins van Oranje) naar Gelre. De boeren in Gelre kwamen ook in opstand. Ze kwamen vooral uit de omgeving van Lochem en uit Hengelo (Gld.) en Zelhem, de zgn. "Goikers", opgestookt door de Spaans georiënteerde Bannerheren van Bronkhorst en van Wisch. Het is goed mogelijk dat ook boeren uit Ruurlo meegedaan hebben want wat is mooier dan je kwelgeesten verjagen! Het boerenleger dreef de Staatse troepen terug naar het graafschap Berg (Montferland). Daar werden ze met behulp van de Sallandse en Twentse boeren de grens over gejaagd tot aan de poorten van Emmerich. Het liep slecht af met de boeren. De Graaf von Hohenlo nam enkele maanden later bloedig wraak op de Gelderse boeren. Bij Doetinchem in de buurt van het klooster Sion werden de boeren van Hengelo en Zelhem in de pan gehakt en 300 boeren werden gedood. Daarna zocht Graaf von Hohenlo de opstandige boeren in Overijssel op. Hij strafte hen af bij Raalte. Daarbij werden ca. 700 boeren gedood.

Vanaf 1580 wordt het totale en permanente oorlog in de Achterhoek. Delen zijn bezet door Staatse troepen en andere delen door Spaanse troepen. Beide legers betwisten elkaar permanent de overlappende gebieden. "De overlast van de plunderende

en rovende legers is groot. De mensen in de dorpen als Steenderen, Ruurlo, Hengelo, Zelhem en Hummelo durven zich niet meer buiten te vertonen en nemen met hun resterende vee de wijk in moerassen. Warnsveld en Varsseveld zijn in 1581 geheel of nagenoeg geheel ontvolkt, in andere dorpen staat geen huis meer overeind."

De tactiek van de verschroeide aarde

Op 20 juni 1584 nemen de Staten-Generaal op advies van Willem van Oranje het drastische besluit om het platteland van het graafschap Zutphen, Twente, Salland, Drenthe en de Friese Ommelanden voor de vijand onbruikbaar te maken. Wat het graafschap Zutphen betreft gaat het daarbij om de dorpen Hengelo, Zelhem en Ruurlo. De militaire commandanten worden verzocht "de betreffende gebieden te verwoesten, vernielen en geheel te bederven". In september en november wordt het bevel nog eens herhaald. De Staten van Overijssel noemden het bevel in een protest aan de Raad van State "barbaars en onchristelijk" en verzochten met het verder verwoesten van het gebied op te houden. Maar de Staten-Generaal gaven geen krimp. Uit de stukken blijkt niet dat de Staten van Gelre zich hebben verzet. Waarschijnlijk waren ze verdeeld. Het betrof maar een beperkt deel van Gelre (kwartier Zutphen). De tragiek wil dat de partijen die met de meeste aarzeling (het laatst) hadden ingestemd met de Unie van Utrecht (kwartier van Zutphen, Overijssel en Drenthe) het hardst werden getroffen door de gevolgen van de Unie. In de praktijk is er maar ten dele gehoor gegeven aan de barbaarse opdracht. Dat hangt deels samen met het cynische feit dat deze gebieden veelal een bron van inkomsten waren voor de troepen die het besluit moesten uitvoeren.

Invoering van een centraal contributie-systeem om plundering af te kopen

In 1588 werd de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden opgericht, een statenbond van zeven zelfstandige gewesten, bestuurd door de Staten-

Generaal. Naarmate de oorlog langer duurde werd het zowel voor de Republiek als Spanje belangrijk iets te doen aan de overlast van de legers omdat de kritiek van regionale bestuurders steeds sterker en agressiever werd. Er werd in Gelre een soort centraal "contributie"systeem ingevoerd voor de bewoners van het platteland waarmee men bescherming (sauvegarde) kon kopen tegen de overlast van de soldaten. Tegelijkertijd werden er forse straffen afgekondigd tegen soldaten die de sauvegarde schonden door de bevolking toch te beroven of af te persen. De Spaanse kant stelde een soortgelijk systeem in. In de praktijk lukte het in het begin nauwelijks de soldaten in toom te houden. Ondanks de strafdreiging beroofden soldaten uit het garnizoen van Lochem de boeren van Beltrum van al hun bezittingen en vee. Soldaten uit Doesburg en Doetinchem roofden de buurtschap Zieuwent leeg. Veel boeren, vrouwen en kinderen werden vermoord. Ook in Ruurlo had men klachten over de sauvegarde. In juni 1589 meldde de ontvangster van de contributie aan het Hof van Gelre: "Die van Ruurlo klagen, in weerwil van contributie, door de ruiters uit Lochem geplunderd te worden, die zelfs 2 personen als gijzelaars voor de levering van hooi en stroo hebben meegenomen". In februari 1590 vroeg de heer van Ruurlo Joost van Heeckeren aan het Hof van Gelre voor de weinige inwoners, die nog in Ruurlo zijn overgebleven ontheffing van contributie, "daar zij door onweder en hagel hun oogst geheel hebben zien vernielen." De richter van Lochem vraagt in november 1590 ontheffing van de burgerlijke lasten voor de boeren, die door de hoge nood naar de steden zijn gedreven. De stad Lochem mag deze boeren vrijstellen van de burgerlijke lasten. Er gingen nog wel wat jaren overheen voordat er een einde kwam aan de overlast van de soldaten.

De jonge prins Maurits van Oranje Nassau

Naschrift

In 1591 werd prins Maurits van Oranje ook stadhouder van Gelre en Zutphen. Het was de periode dat het tij keerde in de oorlog. De Republiek schakelde over van verdediging naar aanval. De tien beslissende jaren in de 80-jarige oorlog waren begonnen. In de veldtocht van 1591/92 werden Zutphen, Deventer en Delfzijl, Nijmegen en Hulst veroverd. Maurits was een uitmuntend veldheer die discipline en orde bracht in de Staatse legers. In de veldtocht van 1597 veroverde hij Grol, Bredevoort, Ootmarsum, Enschede en Oldenzaal. De vreselijke oorlogsstorm die vanaf 1572 plotseling over Ruurlo was geraasd kwam toen enigszins tot rust. De mensen uit Ruurlo en omgeving hadden zeer grote offers gebracht voor de totstandkoming van de Republiek en konden voorzichtig beginnen weer een draaglijk bestaan op te bouwen. Op kerkelijk gebied ging de verandering in Ruurlo langzaam. Veel mensen waren nog katholiek. Pas in 1598 werd de oude rooms-katholieke Willibrordkerk een protestantse kerk, de huidige dorpskerk. Dat ging zonder beeldenstorm. Het duurde nog vijf jaren voor het rooms-katholieke interieur uit de kerk verwijderd was.

Bronnen

- J.E van der Pluijm, *Groenlo in de Tachtig jarige Oorlog, de Achterhoek als strijdtoneel 1567-1627*, Uitgave Stedsmuseum Groenlo 2009.
- Robert Jacobus Fruin, *Tien jaren uit den 80-jarigen oorlog 1588-1598*, Martinus Nijhoff, 1941, Den Haag..
- G. Prop, *De Historie van een kleine landstad Lochem, De tijdstroom Lochem* 1967.
- Fokko De Zee-Wout klein , *Lochem belegerd, Walburg pers Zutphen* 2018.
- http://marceltettero.nl/rijkvanripperda/Vorden/Ripperda_Vorden.html.
- F.H. Kok, *Kasteel Ruurlo, geschiedenis, restauratie, gebruik, Initiatiefgroep Kasteel Ruurlo* 1987.
- F. Van der Ploeg, *Kasteel Ruurlo/Huis voor Willink, Museum more* 2017.
- A.J. van der Aa, *Biographisch Woordenboek der Nederlanden IX (Haarlem, 1860) digitale versie*.
- Dr. J.S van Veen, *De boerenopstand in 1580, Bijdragen en mededelingen Gelre* 1902, en 1913.
- Panhuysen, *De Unie van Utrecht*, <https://www.historischnieuwsblad.nl/nl/artikel/29185/de-unie-van-utrecht.html>.
- Wikipedia, *Unie van Utrecht (1579)* [https://nl.wikipedia.org/wiki/Unie_van_Utrecht_\(1579\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Unie_van_Utrecht_(1579)).
- E. Swart, *Krijgsvolk: militaire professionalisering en het ontstaan van het Staatse Leger, 1568-1590*, Amsterdam University Press 20106.
- Arjen K. van Gijssel, *Verhalen rond de dorpskerk, geschiedenis van de Dorpskerk in Ruurlo*, 2007.
- Gelders Archief, *Regesten Brieven van en aan het kwartier van Zutphen, 0124-658 nr. 2039, 0124-922 nr. 4375, 0124-922 nr. 4394, 0124-928 nr. 6435 en 0124-929 nr. 6545*.

Eén van de doelen van Old Reurle is het vastleggen van de cultuurgeschiedenis van Ruurlo. Maar zoals onze voorzitter al in zijn voorwoord aangaf: wij zijn dringend op zoek naar schrijvers voor ons kwartaalblad, *Onder d'n Kroezeboom*.

Of eigenlijk, op zoek naar mensen die een mooi Reurle verhaal te vertellen hebben. En voor die verhalen hoeven we echt niet naar het archief om oude papieren te bestuderen want daar is maar een deel van de verhalen te vinden. De meeste verhalen zitten in het geheugen van de Ruurloërs zelf en dat kan van alles zijn. Om een voorbeeld te geven, begin jaren '90 maakten mijn jongere broer en ik ons op een ochtend klaar om naar school te gaan toen ik mijn broer opeens verbaasd hoorde roepen dat er een koe door de Irenelaan liep. De koe banjerde door de tuin van het echtpaar Stokkink om haar weg te vervolgen richting de Brouwershoekweg. Terwijl de buurt zich afvraagt wat dit te betekenen heeft, komt er een wat nerveuze man in witte overjas de straat ingerend. "Hebt ieleu een koo ezene?" Bleek de koe te zijn ontsnapt bij slager Eggink, destijds nog gevestigd aan de Borculoseweg.

Maar ook als u de geschiedenis van uw huis of familie hebt onderzocht, nog heeft gewerkt in de zuivelfabriek, deel hebt genomen aan typisch Ruurlose activiteiten zoals de actie Plons!, of ... we horen graag van u. En dat mag van ons ook kats in 't plat.

Heeft u zo'n mooi verhaal, meldt u zich dan bij een van de bestuursleden of stuur een berichtje naar info@oldreurle.nl.

De familie de Vente (deel 2)

In deze aflevering over de familie de Vente komen de volgende zaken aan de orde. Het begrip horigheid, omdat de Vente een horig goed was, vervolgens wie in aanmerking kwam als erfopvolger en tot slot een ruzie tussen twee broers over hun aandeel in de erfenis. Verder hecht ik eraan dat ik de schrijfwijze van de Vente handhaaf zoals ze in de archiefstukken zijn opgeschreven. Hoogstwaarschijnlijk heeft de familienaam iets met een veengebied te maken.

Willem Elschot

De horigheid

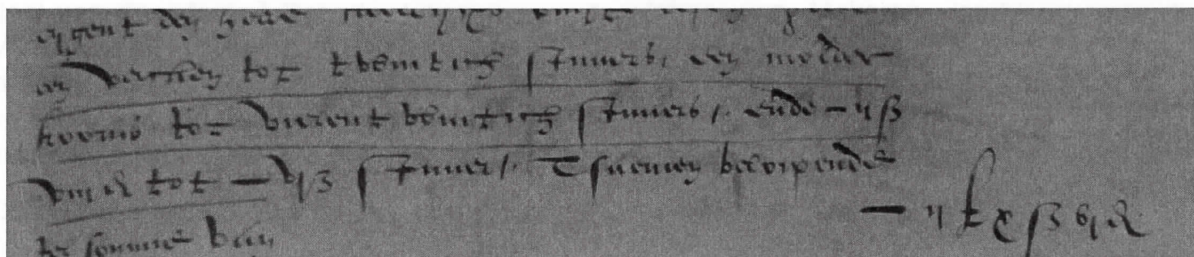
Horig zijn betekende dat je je moest onderwerpen aan de verplichtingen die de vorst aan deze personen oplegde, wilde je gebruik maken van een van zijn goederen of erven. Het jaar 1543 was voor het toenmalige Gelre van groot belang. Willem II van Gulick, Kleef en Berg, die na de dood van rivaal Karel van Gelre in 1538 aanspraak meende te maken op het hertogdom Gelre, gaf zich na de verovering van het Gulikse stadje Düren over aan Keizer Karel V tijdens het Verdrag van Venlo. Zodoende kwamen de domeingoederen van Gelre en Zutphen in handen van de Bourgondisch-Habsburgse familie, die haar centrale bestuur gevestigd had in Brussel. Daar zetelde Maria van Hongarije die door haar broer Karel V in 1530 tot landvoogdes over de Nederlandse gewesten was aangesteld.

Het dagelijks bestuur in het gewest Gelre werd als vanouds gevormd door een Stadhouder, een Kanselier en Raden (raadsliden) die in Arnhem zaten. Zij werden door verschillende ambtenaren ondersteund, waaronder die van de Rekenkamer en de Landrentmeester. Deze laatste moest o.a. zorgen voor de

inkomsten uit de domeingoederen. Omdat Gelderland bestond uit 4 kwartieren (gebiedsdelen) te weten Nijmegen, Roermond of Overkwartier, Zutphen en Arnhem of Veluwe, had elk kwartier zijn eigen rentmeester. Die ging jaarlijks alle hoven langs waar de horigen hun pacht moesten betalen.

Het goed te Vente was leenroerig aan de hof te Lochem. Dat betekende dat de pachters een keer per jaar en wel op de feestdag van St. Maarten, 11 november, de verschuldigde erfrente aldaar moesten betalen.

Voor zover ik de rekenboeken van de verschillende rentmeesters heb kunnen naslaan, kwam dat voor het goed to Vente neer op 1 varken, 1 molder koren en nog een geldbedrag. Het varken en het koren werden omgezet in geld, het varken voor 20 stuiver, het koren voor 24 stuiver. Uiteindelijk moesten ze 2 pond, 10 stuiver en 6 denaries of penningen betalen. Omdat er twee soorten ponden waren, is het omrekenen lastig, reden waarom ik mij er niet aan waag.

een varcken tot twintich stuyvers, een molder

koorns tot vierentwintich stuyvers, ende ii st.

viii d. tot – vi st. stuyver. Tsaemen beloopende

ter somme van ii L x st. vi d¹

Maar er waren nog andere plichten. Horige lieden mochten alleen trouwen met personen van gelijke status en met toestemming van de vorst. Deden ze dat niet dan moest er betaald worden naar grootheid van het goed.

Als een horige stierf verviel de helft van zijn roerende goed aan de vorst.

Alleen de oudste zoon behield de rechten die zijn vader had. Had hij nog broers en zusters, dan kreeg hij twee derde van het erf en moest hij het overige derde deel in het bijwezen van de rentmeester onder hen verdelen, waarbij de broers de voorrang kregen.

Naast de horigheid waren er nog twee belastingen die konden worden opgelegd: het *peerdegehalt* en de *blaugulden*.

Het peerdegehalt hield in dat een erf verplicht was een dienstpaard te houden

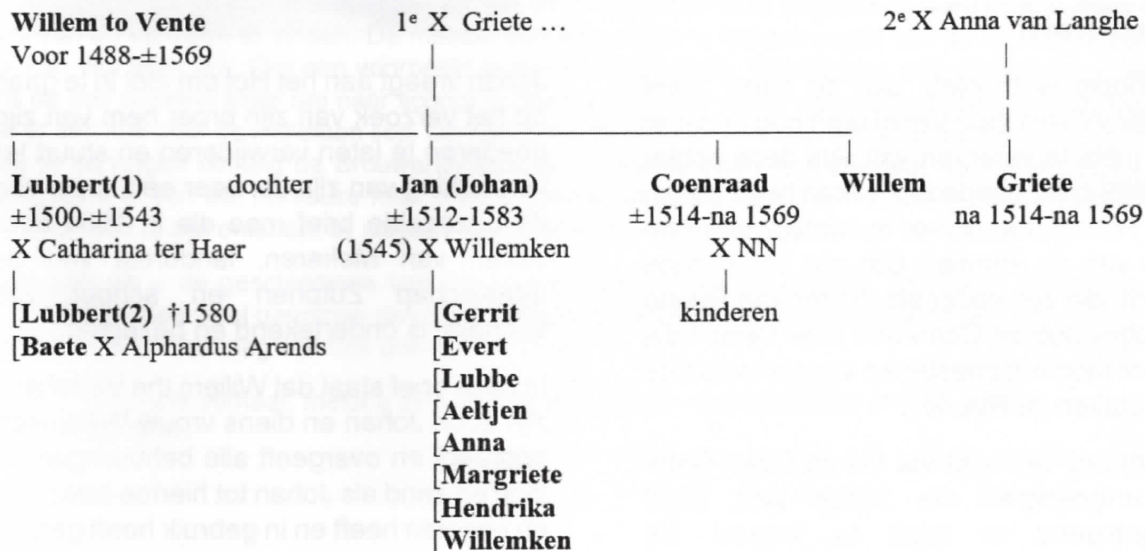
dat de vorst kon opeisen wanneer hij dat wilde. Voor zover ik heb kunnen nagaan waren dat paarden in twee prijsklassen: 15 of 20 gulden. Het goed to Vente had deze verplichting ook, maar toen Willem to Vente richter van Ruurlo was, hoefde hij dit niet te leveren, omdat hij ambtshalve een dienstpaard nodig had.

De blaugulden was een belasting die Willem II van Gulik eigenhandig had ingevoerd in de korte tijd dat hij het in Gelre voor het zeggen had. Het kostte het goed to Vente jaarlijks 3 blauguldens.

De erfopvolging op het goed to Vente

Toen Willem in 1509 richter werd in Ruurlo, kon het niet anders dan dat hij zich als persoon moest vrijkopen uit de horigheid: een horige kon geen officieel ambt bekleden. Dat deed hij ook voor zijn vrouw Griete voor hun leven lang. Dat gold niet voor hun oudste zoon: die moest zich weer horig geven naar het goed to Vente om daar te kunnen blijven wonen.

Eerst maar even een overzicht van alle kinderen en kleinkinderen van Willem to Vente die allemaal wel een stukje van de erfenis wilden meekrijgen.

Zoals hierboven te lezen is krijgt Willem to Vente bij zijn eerste vrouw Griete in ieder geval 4 zoons en 1 dochter waarvan geen naam is overgeleverd en bij zijn tweede vrouw Anna 1 dochter met de naam Griete.

Zijn oudste zoon Lubbert(1) trouwt met Catharina ter Haer, mogelijk een zus van Hendricus ter Haer (1539-1599) bekend als Hendricus Harius, priester en schrijver/dichter te Zutphen maar geboren in Ruurlo. Catharina schenkt hem een zoon Lubbert(2) en een dochter Baete.

In 1543 wordt er in het rekenboek van de rentmeester gemeld dat Lubbert(1) te Vente is overleden. Omdat hij de oudste zoon is op wie erf zou overgaan, laat zijn vader Willem to Vente op 6 augustus van dat jaar vastleggen dat het goed to Venthe vererven zal op de nagelaten kinderen van Lubbert(1) indien zij zich horig hebben gegeven naar het goed to Venthe, zoals dat volgens de regels van de horigheid was vastgelegd. Mocht dit laatste niet gebeurd zijn, dan komt zoon Jan in aanmerking.²

Deze ruikt zijn kans en gaat op 31 december van het jaar 1555 naar de dan residerende rentmeester Cornelis Anthonis te Zutphen om te laten vastleggen dat hij zijn twee zoons Gerrit en Evert horig wil geven naar het goed De Venthe, mocht hij zelf komen te overlijden. Hij weet dat de kinderen van zijn overleden broer Lubbert to Vente dat nog niet gedaan hebben.

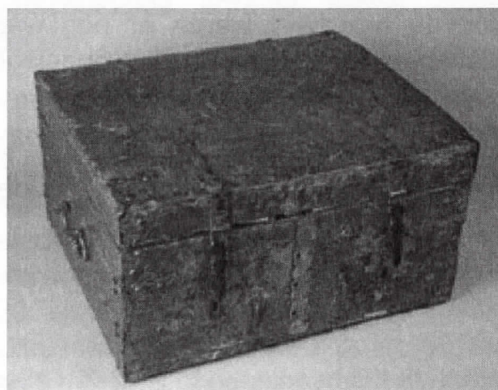
Broedertwist

Voorlopig is er niets aan de hand, want richter Willem thoe Vendt leeft nog zodat er dus niets te vererven valt. Als deze echter in 1569 blijkt overleden, raken twee zonen van Willem met elkaar in conflict over hun deel van de erfenis.³ Dat zijn Johan thoe Vendt, die zijn vader als richter van Ruurlo is opgevolgd en Coenraed thoe Vendt die op dat moment priester en vicarus is van de kerspelkerk te Ruurlo.

Coenraed verzoekt via het Hof van Gelre de erfgoederen die Johan zich heeft toegeëigend in bezit te krijgen. Hij overhandigt daarbij een magescheid⁴ dat in

1545 gesloten zou zijn ten tijde dat Johan in het huwelijk trad met een zekere Griete⁵. Daarin staat dat verschillende percelen ook aan Coenraed zouden toevallen na dood van hun ouders, maar daar wil Johan niets van weten.

Hij zegt in zijn verweer dat er wel een magescheid is opgesteld, maar dat dit nooit met handtekeningen is bevestigd. Bovendien heeft Coenraed zijn aandeel in de erfenis allang gehad, want hij is zo lang thuis blijven wonen dat dat alleen al 600-700 gulden waard is. Na de dood van zijn moeder Griete ging hij het huis uit en heeft hij een rekenboek meegenomen dat ook al een waarde had van ettelijke honderden guldens. Tenslotte heeft Conraed de koster van de kerk van Ruurlo, Arnold, met list zover weten te krijgen dat hij het ontwerp voor het maegescheid- dit zat in een kist in de kerk te Ruurlo- in handen kreeg en daar vijf jaar later in Lochem door de Edele Evert van Heekeren en de koster als getuige een echt maegescheid van heeft laten maken.

Johan vraagt aan het Hof om niet in te gaan op het verzoek van zijn broer hem van zijn goederen te laten verwijderen en stuurt ter versterking van zijn verweer een kopie van de bezegelde brief mee die in 1564 door Johan van Mekerken, landdrost van de Graafschap Zutphen en schout van Lochem, is ondertekend en bezegeld.

In deze brief staat dat Willem thoe Vendt aan zijn zoon Johan en diens vrouw Willemken opdraagt en overgeeft alle behuizingen en land en zand als Johan tot hiertoe bewoond en beseten heeft en in gebruik heeft gehad, met de inboedel van het huis. Daar blijkt ook een brouwketel met het benodigde

gereedschap toe te behoren die Johan voor de helft in bezit krijgt. Dit is dus een bevestiging van het feit dat Willem de Vendt tussen 1535 en 1536 wel degelijk bier heeft gebrouwen (zie vorige aflevering).

Verder is Coenraed het met Willem eens geworden over het aantal koeien dat hem toekomt en worden er zaken geregeld waardoor hij zich als pastor van Ruurlo goed zal kunnen redden. Bovendien heeft Johan voorstellen gedaan inzake geldelijke tegemoetkomingen aan Coenraed en zijn kinderen en heeft hij zijn zus Griete uitgekocht, wat hem veel gekost heeft. Dat Coenraed nu in financiële problemen zit is zijn eigen schuld volgens Johan, omdat Coenraed bij een vrouw, met wie hij blijkbaar niet getrouwd is, een hele hoop kinderen heeft verwekt.

Er is ook nog een passage waarin Willem de erfenis van zijn overleden zoon Lubbert aan Johan overmaakt. Het is niet duidelijk of dit alleen de gaarden op de Broill betreft of dat die er nog bijkomen.

Tot slot beloven de partijen dat ze zich aan de overeenkomst zullen houden en wordt de oorkonde bezegeld door Johan van Mekerem, de gerechtelijke getuigen Gert Hurten en Gert ther Forme en ook door Willem tho Vendt.

Hoe dit conflict tussen de beide broers is afgelopen is niet bekend, omdat de sententie (uitspraak) hierover niet is teruggevonden. Enkele jaren na 1569, als dit conflict zich afspeelt, raken alle erfgenamen van Willem thoe Vendt verwickeld in een strijd om het bezit van het goed De Vente. Oorzaak: de enige en rechthebbende zoon van Lubbert(1), ook een Lubbert(2), overlijdt al jong, wat leidt tot een decennia lang juridisch gevecht tussen de nog levende leden van de familie. Daarover hoop ik u in een volgend artikel meer te kunnen vertellen.

Noten

1. *GA Gelderse Rekenkamer 0012-3668, de 1e rekening van Johan Garbrants van het jaar 1564-1565, folio LXXI*
2. *GA Gelderse Rekenkamer 0012-1127.*
3. *GA Hof van Gelre 0124 Civiel proces 4962 nr. 8 anno 1569.*
4. *Magescheid = boedelscheiding.*
5. *Hier moet sprake zijn van een vergissing. Johan trouwt met een zekere Willemken zoals later zal blijken. Waarschijnlijk is Willemken verwisseld met Griete, de vrouw van Willem tho Vendt.*

Uit een heel oude doos (1)

Willem Elschot

Het versterf van horigen

In het artikel over de familie De Vente heb ik verteld dat, wanneer een horige stierf, de helft van zijn gereede (roerende) goederen verviel aan de vorst. In de rekeningen van de rentmeesters van Zutphen worden een paar gevallen genoemd die betrekking hebben op Ruurlo. De eerste sterfgevallen kwam ik tegen in de rekenboeken van rentmeester Sander Schimmelpenninck over de jaren 1543-1545 te vinden in het Gelders Archief onder het archief nr. 0012-442.

In de onderstaande tekst heb ik geprobeerd zo dicht mogelijk bij het origineel te blijven en tussen () wat verduidelijking te geven. Hoeveel een voeder is wordt niet helemaal helder, al wordt het vergeleken met een molder. Ook over dit begrip heerst onzekerheid. Het zou betekenen de hoeveelheid die een mulder, molenaar, in een zak naar boven kon dragen. Uit dit woord zou later ons woord mud zijn voortgekomen.

In de tekst is sprake van de kerspel, wat eigenlijk het kerspel zou moeten zijn. Het is te vergelijken met een parochie: een gebied waarvan de bewoners geacht worden ter kerke te gaan in de plaats die er achter genoemd wordt. Zij moesten zorgen voor het onderhoud van de priester en de kerk aldaar.

De Thonys ten Elschate in de beide stukjes heb ik nog niet kunnen plaatsen in de stamboom van de Elschotjes, ook al wordt hij in verschillende archiefstukken genoemd. Hij moet in ieder geval geboren zijn op het erfgoed Elschot en was getrouwd met een zus van richter Willem die Venth, van wie geen naam is overgeleverd.

Op dinsdag na conceptionis Beatae Mariae Virginis (8 december) 1543 is het versterf (de nalatenschap) van Henrick Geckes in de kerspel van Ruurlo vervallen (vrijgekomen), welke heeft nagelaten 2 koeien, 2 paarden, 1 vet varken, 1 vaars, 1 bijenvolk, 2 beddekens, 4 lakens en 1 deken, 1 ketel en 1 emmer, 1 potje van een kwart, 1 kistje, 1 spinde, 1 trog, 1 kuip, nog een emmer, 1 tafel, 1 haal, 2 roosters, schotels en lepels van hout, 4 stoelen, 1 greep, 1 wan, 2 dorsvlegels, een wagen, 1 ploeg met al zijn toebehoren, omtrent 2 voeder zaad te weten rogge, haver en boekweit, het zaadgoed ongeveer 2½ molder, welk versterf, d.w.z. de helft daarvan, is weggehaald in het bijwezen van Wilhem die Venth, richter te Ruurlo, en Thonys ten Elschate (die het in het openbaar hebben verkocht voor 9 rijder gulden), alles met goedvinden van mijn genadige lieve heer.

Het zaad was hier nog buitengehouden. In de marge staat dat dit later is toegevoegd en dat de totale som bedraagt 12 goudgulden en 6 stuiver.

Op de feestdag van Laurentius (10 augustus) 1544, stierf Gerit Pasmaan in de kerspel van Ruurlo en liet na 4 paardjes, 1 veulen, 4 koeien, 2 kalveren, 2 zijden spek, 1 reuzel, 3 stukken zout vlees, 2 bedden met toebehoren, 2 koperen potjes, 1 keteltje, 1 haal, 1 tang, 1 rooster, een wagen en ploeg met toebehoren, vlas en hennep 2 molder zaad; van dit hiervoor genoemde versterf komt mijn genadige lieve heer de helft toe en dat heeft gekocht die weduwe met haar zoon Henrick Pasmaan met goedvinden van mijn genadige lieve heer, in het bijwezen van Wilhem die Venth richter, Tonis ten Elschate en Derck in den Hollem, burger binnen Zutphen (voor) 10 rijder gulden (worden omgerekend voor de rentmeester 7 goudgulden en 12 stuiver).

Oppoe

Oppoe veur ut raam, met haoste neggentug jaoren,
Kik op de grinte, waarlangs linden staot
De Beume hebt eur blad temet verlaorne,
Den pron is 's winters ok maor overdaod

Oppoe zut ok dit jaor de blaa waer vallen,
En spunt eur denken um dit old begin,
Zee heurt op dael' de kleine kind're kallen,
Maor zee is old en schuf den winter in.

Hoolange zal ze hier nog mōggen kieken,
Vanoet eur raam, maor dit vertrouwde beeld?
Ok achter glas blif eur de wald too lieken,
De grote wald, dee eur gin ogenblik verveelt.

Zee lōt zich gaon, op golven tussen waak en dreumen,
Tōt ze opins twee oog'ne veur eur staot,
Un achtekleinkind, dat zien spel verzeumen
En noo naor oppoe kump – de groten bunt um kwaod

Daor zit ne laoge glas tussen dee dubb'le ogen,
"Wat zeg ut kind?" Zee heurt ut kwelleke maer,
Maor in dit staon veur 't raam, dat "oppoe vraogen",
Vundt oppoe blij ut ni'je veurjaor waer.

H. Krosenbrink

Nieuwjaarschieten

Binnenkort is het weer zover. Dan gaan we vuurwerk en carbid kopen om het oude jaar uit te luiden en het nieuwe jaar in te luiden. Het is een oude traditie. Maar er zijn ook tijden geweest dat het verboden was in Ruurlo. Maar er werd toch geschoten.

Bert Feringa

Nieuwjaar wordt in Nederland sinds 1576 op 1 januari gevierd. Voor die tijd viel de jaarwisseling met Pasen. De Spaanse landvoogd Requesens voerde tijdens de 80-jarige oorlog de Juliaanse (Romeinse) tijdrekening in in de Lage landen. Na enig gesputter hebben we die in de Noordelijke Nederlanden overgenomen. Nieuwjaar gaat gepaard met veel lawaai. Waarschijnlijk is dat terug te voeren op de Germaanse tradities. De Germanen maakten bij de overgang van het nieuwe naar het oude jaar zo veel mogelijk lawaai (blazen op hoorns slaan op trommels en ketels) om de kwade geesten van het oude jaar te verjagen en het nieuwe jaar te verwelkomen. Daarbij werd er ook veel gegeten en gedronken. In de 16e en 17e eeuw was het nieuwjaarschieten in zwang om lawaai te maken en er werd veel bij gedronken en gezongen.

Onder invloed van de reformatie werd geprobeerd in de steden en dorpen een aantal oudejaarsgebruiken terug te dringen. Dat is niet helemaal gelukt. In Amsterdam "werd er veel in de lucht geschoten. Langs de straten trokken hele troepen jongelingen rond om te schieten, schot op schot knalde uit de koffie en wijnhuizen en de burgers schoten vanaf hun stoepen met miniatuurkanonnetjes". Ook in Ruurlo probeerde men het lawaai aan banden te leggen. Op 29 december 1765 vaardigde de richter van Ruurlo een verbod uit op het nieuwjaarschieten. Daar stond een boete op van vier daalder in het buitengebied en 8 daalder in het dorp. Het verbod was in sierlijke letters geschreven namens de richter door G.J. Stokkink, koster en schoolmeester.

Ondanks het verbod van de richter is er op 1 januari 1766 in Ruurlo toch behoorlijk geschoten. Op de onderstaande lijst staan de namen genoemd van acht overtreders:

- Dries Schepers
- Jan Naeldenbarg, knegt aen het Livestro
- Berend Haijen
- Gerrit Jan Effelenbroek
- Jan Spickers, knegt aen de Hoeve
- Berent Spickers, Knegt zoon van Evert Spickers
- Jan Nijland, Knegt aen de Vente
- Hendricus Groes

Bij drie namen staat aangetekend "afgemaakt". Deze hebben kennelijk meteen de boete betaald. Bij vijf namen staat genoteerd "deze willen in oppositie komen" en gaan kennelijk niet akkoord met de beschuldiging. Het lijkt me goed deze hoeders van een oude traditie in ere te houden.

Bronnen:

- Gelders Archief, Huis Ruurlo 0894-860
- Jan ter Gouw, De Volksvermaken, Haarlem 1871
- [/https://www.dbnl.org/tekst/gouw002voIk01_01/colofon.php](https://www.dbnl.org/tekst/gouw002voIk01_01/colofon.php)

De Heer Richter seker plaatske laet hier
mede versien het nieuwer schieten op een
boeke van vier daelder en so het in het dorp
gekheid dubbeld boeke des een ieder mij
gewaerschoont

Den Inhoud deses gepubliceert tot
Kuerlo op den 29 Decembr. 1765 Door mij

J: J: Stokkink Coster
En Schoolmd: te Kuerlo

Lyste van de personen die sig aen het Nieuwer schieten
op den 1 Januarj 1766 tegens Richtslyke verbod hebben
schuldig gemaakt

afgemaakt + Dries Schepers
afgemaakt + Jan Waerdenbag knegt aen het Livestros

afgemaakt + Berent Hayen
afgemaakt + Garrit Jan Effelenbroek
afgemaakt + Jan Spickers knegt aende Hooe
afgemaakt + Berent Spickers soou van Coert Spickers
afgemaakt + Jan Nijland knegt aen de Vente

afgemaakt + Hendrick Groes

De volgende bedrijven en instellingen hebben door hun financiële bijdrage het mogelijk gemaakt dat wij ons kwartaalblad "Onder d'n Kroezeboom" kunnen realiseren. Wij zijn hen daarvoor zeer erkentelijk.

Bestuur Old Reurle.

Houtzagerij Agneta

www.vaags.nl

www.vriendenvanagneta.nl

Altena Installatiebedrijf

www.altena-ruurlo.nl

Anny Cactus Oase

www.cactusoase.nl

Arbor Markelo

www.arborboom.nl

Harrie Arendsen Ruuro B.V.

www.harriearendsen.nl

Avenarius Hampshire Hotel Restaurant

0573-451122

info@avenarius.nl

Albert Bakker Video

www.abvideo.nl

Bronkorst High-Tech B.V.

www.bronkhorst.nl

BVM Buro voor muziek.nl

T: 088-4008050 M: 06-535 453 83

janroekevisch@burovoormuziek.nl

Coop Supermarkten B.V.

www.supercoop.nl

Decorsign ICT & Internet

0573-454109

geert@decorsign.nl |

<http://www.decorsign.nl>

De Duif Café Restaurant

www.deduifruurlo.nl

Schildersbedrijf H. Dolphijn en Zn.

Burg. van Arkellaan, 7261 AJ Ruurlo

0573-451024

Eijgenhuijsen BV

www.eijgenhuisen.com

Fi'dysi Hair en Beauty Salon

0573-2210952

www.fidysi.nl

Mark Fokkink Tweewielers

Dorpsstraat 31, 7261 AV Ruurlo

T: 0573-453100

Goossens Tweewielers

0545-271392

borculo@goossensraceshops.nl

Groot Jebbink Bloemen en Planten

0573-451407

<http://www.grootjebbink.com>

De Heikamp Pannenkoekboerderij

www.heikamp.nl

HL Grafisch

0573-454237

www.hlgrafisch.nl

Hofstede Tweewielers

0573-450055

www.bth.nl

Bloem & Dingetjes

Nienke Hogevonden

Dorpsstraat 18, 7261 AW Ruurlo

Stukadoorsbedrijf Hummelink

Ventersteeg 3, 7261 RP Ruurlo

0573-451704

'n Ibikink Boter- en Kaasboerderij

www.nibink.nl

De Keizerskroon Café Restaurant

0573-451416

Klein Kranenbarg Bouwbedrijf

0573-451414

Supermarkt PLUS Kogelman

0573-453552

Kuene Keurslager

0573-451337

Lievestro Software bv

0573-438444

Lusannelingerie

0573-453070

www.lusannelingerie.nl

Meek's Meubelen

0573-453349

www.meeksmeubelen.nl**Martin Nijenhuis** Verbouw, Onderhoudinfo@nijwo.nl

06-12096066

De Naober Restaurant / Eetcafé

0573-451532

Ap van Oorspronk

0573-451824

Rietdekkersbedrijf Otten

Sekdijk 1, 7251 JB Vorden

0575-556902

Bakkerij Oude Wesselinkwww.bakkerijoudewesselink.nl**Peters Bestratingen**

0573-452560

Regio Bank Adm.- en Adviesbureau

Schroer

0573-451485

Ribbers Bouwbedrijf

0573-451270

Ruesink Autobedrijfwww.ruesink.nl**Apotheek Ruurlo**

0573-454522

www.apotheekruurlo.nl**Schot – Ruurlo BV**

Houtwal 2, 7261 SR Ruurlo

0573-451695

Smeelen Schildersbedrijf

0573-451425

Spannevogel Woninginrichtingwww.spannevogel.nl**Star Doolhof**www.doolhofruurlo.nl**Stegeman Installatietechniek**www.stegemanruurlo.nl**Sturris-Ruurlo**

0573-491251

www.sturrisruurlo.nl**SVEN Voor Ogen**www.svenvoorogen.nl**Swift Hairfashion**

0573-451522

www.swifthairfashion.nl**Tap & van Hoff** Notarissen Lochemwww.tvhnotarissen.nl**Teunissen Mode Ruurlo**

0573-451438

www.teunissenmode.nl**Thoma Makelaars**www.thoma.nl**De Tuinkamer** Restaurant Hotel

0573-452147

www.hoteldetuinkamer.nl**Heijting & De Vet** Uitvaartverzorging

T: 0573-491850 F: 0573-491851

www.heijtingdendevet.nl**Univé Oost**www.unive.nl**Print2Pack B.V. Vorden**www.print2pack.nl

(voorheen: Weevers Grafimedia)

Welkoop Ruurlowww.welkoop.nl**Wensink Landbouwmechanisatie**www.wensink-ruurlo.nl**Wesselink Makelaars & Taxateurs**

0573-454027

Fysiotherapie Maatschap van Zadelhoff

0573-458138

www.fysiotherapieruurlo.nl

Historische Vereniging Old Reurle

Opgericht 15 februari 1984
Sinds januari 2013 culturele ANBI-instelling

- Voorzitter:** Dhr. G. Klein Bluemink, Dorpsstraat 39, 7261 AV Ruurlo
T: 06-22108568 E: kleig08@gmail.com
- Secretaris:** Mw. R. Florijn, Pagendijk 73, 7271 DG Borculo
T: 06-48037020 E: rina.florijn@gmail.com
- Penningmeester:** Dhr. A.J. Schepers, Stationsstraat 10, 7261 AD Ruurlo
T: 0573-452409 E: apschepers@ziggo.nl
- Bankrekening:** Rabobank Noord- en Oost-Achterhoek
Rekeningnummer NL48 RABO 0356 7229 96
t.n.v. Historische Vereniging Old Reurle
- Tweede voorzitter:** Dhr. R.F. Siemens, Beatrixlaan 43, 7261 XW Ruurlo
T: 0573-452503 E: r.f.siemens@gmail.com
- Bestuursleden:** Mw. J. Schepers-Abbink, Stationsstraat 10, 7261 AD Ruurlo
T: 0573-452409 E: apschepers@ziggo.nl
Mw. I. Hummelink-Klein Brinke, Strikkersteeg 11, 7261 RW Ruurlo
T: 0573-453531 E: b.hummelink@telfort.nl
Dhr. H. Wezinkhof, Kapelweg 4, 7251 KM Vorden.
T: 0575 556427 E: wezink@planet.nl
- Organisatie jaarprogramma:** Mw. J. Schepers-Abbink, Mw. I. Hummelink-Klein Brinke
- Archeologische Werkgroep**
Coördinator: Dhr. H. Meulenveld, Vordenseweg 4, 7244 PS Barchem
T: 0573-491319 E: henk.meulenveld@wxs.nl
- Landbouwwerktuigen**
Coördinator: Dhr. D.G. Nijenhuis, Sophialaan 4, 7261 XS Ruurlo
T: 0573-452961 E: dikenmini@outlook.com
- Redactie**
'Onder d'n Kroezeboom': Mw. G.M. Dijkman-Spijker, Branderveenweg 4, 7261 RE Ruurlo
E: dijkman.spijker@hetnet.nl
Dhr. A. Feringa, Haarweg 6, 7261 LE Ruurlo
E: aferinga@xs4all.nl
- Verspreiding Kroezeboom:** Mw. J. Schepers-Abbink
- Internetsite:** www.oldreurle.nl E: info@oldreurle.nl
- Archief:** In de Bibliotheek, Dorpsstraat Ruurlo, opening elke
1^e woensdagmiddag van 1 oktober-1mei 13.30-16.30 uur
en op afspraak. E: info@oldreurle.nl
- Contributie per seizoen:** € 16,00 persoonlijk lid, € 25,00 voor echtparen.
Bij toezending per post € 10,00 extra voor portokosten.
Kamer van Koophandel te Arnhem, inschrijfnummer 40103401
Het kwartaalblad Onder d'n Kroezeboom is ingeschreven
onder het nummer ISSN 0929-919X